

Føroya Sosial-Demokrat

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 42

Lýsingarprísir fyri mm: 20 oyru á
1. síðu, 15 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 21. oktober 1950

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsárið

24 Árg.

Samfelagið fyri øll!

Øll eru vit borin til hesar oyggjarnar, øll eiga vit okkara rættvísa lut av øllum tí, ið tær geva, og øllum mugu vit skapa slikar lívsmøguleikar, at hvør einasti íbúgvári við fullum rætti kann siga, at hetta er okkara føðiland.

Tað má ikki vera so, at tey flestu skulu slítast og strevast fyri at skapa nökrrum fám ovurríkidómi, so tey í sínum stórlæti kunnu rokna hetta sum teirra føðiland, har tey í kraft av gullpunginum kunnu valda sum tey vilja her heima, meðan fiskimannsins vald verður skert og avmarkað til blýloddid við Íslands og Grönlands strendur, meðan kona og børn fáa sína lívslagnu latna í hendurnar á keypmansins ella reiðarans náði

Tað má ikki vera so, at tann parturin av arbeiðarans og fiskimannsins skatti, ið gongur til skúlamál, verður soleiðis nýttur, at tann hægri skúlaskeiði, ið stendst av honum sum nú, einans verður atkomuligur fyri ríkmannabørn, meðan børn hjá arbeiðs- og fiskimonnum eru fullkomuliga útistongd.

Tað má ikki vera so at reiðarin, uttan fiskimannsins samtykki og vitandi, skal kunna pantseta fiskin hjá fiskimonnum.

Tað má ikki vera so at fiskimenn einans skulu fáa avrokningina tá ið tað einferð best ber til hjá reiðarunum.

Tað má ikki vera so at fiskimenn vera útistongdir í teimum stovnum (t.d. Føroya fiskasölu) har teirra størstu áhugamál verða avgjörð, og har teir eiga náttúrligan rætt til helmingin av stýrslimunum.

Tað má ikki vera so at eitt órættvíst prístal verður nýtt sum grundarlag til lónaseting arbeiðaranna.

Tað má ikki vera so at arbeiðs- og fiskimenn verða skattaðir til seinasta oyra, meðan ríkmannaintøkurnar sleppa skattfríar, soleiðis sum tað hendir nú.

Tað má ikki vera so at ríkmenn og aðrir stórmenn í kraft av teirra serstöðu í samfelagnum skulu hava serliga atgongd til okkara lánistovnar

at læna pening til skipa- og húsa-bygging, samstundis sum arbeiðs- og fiskimenn hava ringari möguleikar til hesa atgongu til lánistovnarnar, sambært teirra peningaliga veikari stöðu í samfelagnum.

Tað má ikki vera so at landsins framleiðslukeldur verða troyttar einstaklinginum til góðar, men heildini, øllum Føroya fólki til góðar, so sosialmentunarlígt og vinnulígt rættvísi verður ein landsogn, ið hvør einasti samfelagsborgari kann kenna seg sum luthavara í. — Javnaðarmenn hava og vilja framvegis berjast fyri hesum rættvísi og fullum rætti fyri arbeiðs- og fiskimannafjöldini.

Afturhaldsflokkarnir verja og halda fast um samfelagsskipanina, ið einans hevur órættvísi at bjóða fjöldini av fólkinum.

Einasti vegur til eina betri og rættvisari samfelagsskipan er sosialisman, og tí eiga øll, ið hetta rættvísi ynskja, at velja javnaðarmenn á ting 8. nov.

Meira tollur

Tað er øllum greitt, at loysingin ikki kann gjøgnumførast uttan stórar byrður verða lagðar afturat teimum avurstóru toll- og skattabyrðunum, ið fjöldin av fólkinum í dag má træla undir. Reint og greitt siga leiðandi Tjóðveldismenn, at ein leiðin til at útvega inntøkur til at gjøgnumføra loysingina við, er at leggja meira toll á nýtslurvørurnar.

Øllum kunnugt eru tollbyrðurnar lyngstar at bera hjá smámanninum og skulu tær nú gerast enn stórrí, man tað fara at vera eitt hart tak hjá mongum arbeiðs- og fiskimanni, at klára hitt neyðuga livsupphaldið við teimum minkandi inntøkunum.

Høvuðsuppgávan má í øllum forum vera, at gera livlíkindini so góð sum yvirhøvur møgulig og tí má tað vera hvørjum einasta arbeiðs- og fiskimanni greitt, at tað eru hansara egnu lívsmál, ið eru á vágskálíni.

Tann politikkur, sum í roynd og veru hevur vist seg sum hin einasti hollí og farandi fyri fjöldina av fólkinum, er javnaðarpolitikkurin.

Ring læknaviðurskifti

Ongastaðni mugu læknaviðurskiftini vera so ring sum í Norðoyum, ið er eitt stórt og spjatt læknaðki.

Kl. 2 náttina til mikudagin kom ein barnakona á sjukrahúsið í Klakkvík, men har var eingin lækní, ið kundi hjálpa. Kl. 7 um morgunin mátti læknabáturin til Havnar við konuni fyri at leita henni læknahjálp har.

Slikt er fullkomuliga óforvarligt og røttu myndugleikar eiga her at virka fyri einari stórari og skjótar broyting, ið kann tryggja Norðoyar íbúgvum skjóta og lætt atkomuliga læknahjálp, tá slik gerst neyðug.

FELAGS BORGARLIGU RÆTTINDI

innanfyri danska ríkið er eitt av málunum, sum javnaðarmenn halda vera virðisfullt felagsmál.

Stevnan hjá javnaðarmonnum í norðanlondum er jú, at hin borgarligi rætturin skal verða felags fyri allar norðbúgar.

Hetta er beinanvegin neyðugt, og hetta er eitt vakurt mál hjá føroyinnum at vera við til at fremja, tí hin norðlendski síðuvættarstóðan er hin hægsta í verðini.

Tá ið nú Th. Petersen vil hava ta borgarligu rættarstöðuna sum eitt sermál kunnu ikki aðrar grundir finnast til tess, enn at hann vil hava sín harramannarætt skrásettan.

Men hansara harramannarættur er ikki nakar ynskisrættur hjá arbeiðs- og fiskimonnum at hava vvir sær.

Neyðars maður.

Th. Petersen veit sær einki at skriva um til komandi lögtingsval enn tað ræðuliga, at reglurnar um, at konufólk kunnu verða prestar eru settar í gildi í Føroyum.

Hetta má geva rakan skurð tann 8. nov.

Fólkatingsvalið 14. okt. 1950

Tað var evðsæð, at hetta val ikki varð tikið sum eitt stríðsval.

„Úrslitið er givið. Tað verða ein javnaðarmaður og ein sambandsmaður, sum verða valdir!“ Soleiðis ljóðaði í hvørjum munni at kalla.

Men í mun til sambandið sýnir valið sigur fyri javnaðarflokkinn. Stuttligt at merkja, at í ikki minni enn 15 smáplássum hava javnaðarmenn gingið fram

sammett við seinasta stríðsval, ið fór fram í 1948.

Atkvøðutalið fyri hesi valini er:

	1950	1948
Sambandsfl.	1672	2751
Javnaðarfl.	1387	1988
Sjálvstýrið	538	806

Sum fólkatingsmenn eru valdir: P. M. Dam og Jóhann Poulsen.

Øllum javnaðarflokksveljarum, ið hava verið á vali, veita vit okkara bestu tøkk.

Hin 8. novembir verður hitt stóra slagðið.

Tá taka vit borgina.

Tá megu arbeiðsmenn og fiskimenn seta tingið, við javnaðarmonnum, ið eru einastu av øllum flokkum sum 100 % ganga inn fyri einari samfelagsskipan, ið gevur teirri arbeiðandi fjöldini heilar og óskerdar sömdir.

Fyri at vinna slagðið er neyðugt, at hvør einasti ein socialistur og samhugaður maður og samhugað kvinna leggur allan doyðin á fyrj at fylkja veljararnar um javnaðarflokkinn — hin socialistiska politikkin, arbeiðarapolitikkin.

Sambandið og stattarpolitikkur

Hesi orð standa sanniliga í Dimmaketting.

»Sambandspartiet, ene blandt samtlige færøske partier, står oven klasseinteresserne, fordi det er jøne om at representere alle dele af befolkningen«

Allur sambandsins politikkur á tingi prógvar, at tað so nógv sum nakar flokkur er merkt av at kenna seg sum stórmannumboðari.

Lat okkum bara minna á:

1. Forsorgina til tey gomlu.

Stöðuna, sum sambandsins umboðsmaður á sinni tók niðri á danatingi til forsorgina av teimum gomlu.

Jú, tey livdu vanliga inni hjá börnunum varð sagt.

Hví?

Tað er bara eitt svar:

Peningapungurin hjá teimum stóru skuldu verjast ímóti at gjalda til tey gomlu.

Minnist til ta her í blaðnum førdu dokumentation við uppáftøku úr tingfóðinum um, hvussu sambandið við Johan Poulsen á odda stríddist móti, at tey gomlu og avlamisfólk skulu fáa somu forsorg sum úti á landinum í Danmark.

(Framhald á 3. síðu)

Stemmið á lista

C